

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ו' באלול תשע"ז | דף היומי בבלי: סנהדרין מ"ג.

דף היומי בהלכה: מסימן רנ"ב סעיף ה' עד אמצע סעיף ה' הגה "ולא חיישינן".

מוסר: פרק י"א 'והנה נאמר כל זה' עד פרק י"ב. | קנין חכמה הלימוד השבועי: 'אמרו רז"ל כנסת ישראל' עד 'כתיב מות וחיים ביד לשון'.

ענייני דינמא

"ידוע וברור שאין אהבת הקב"ה נקשרת בלבו של אדם, עד שישגה בה תמיד כראוי ויעזוב כל מה שבעולם חוץ ממנה"

"דבר ידוע וברור שאין אהבת הקב"ה נקשרת בלבו של אדם, עד שישגה בה תמיד כראוי ויעזוב כל מה שבעולם חוץ ממנה כמו שצוה ואמר בכל לבבך ובכל נפשך. אינו אוהב הקדוש ברוך הוא אלא בדעת שידעהו ועל פי הדעה תהיה האהבה, אם מעט מעט ואם הרבה הרבה. לפיכך צריך האדם ליחד עצמו להבין ולהשכיל בחכמות ותבונות המודיעים לו את קונו כפי כח שיש באדם להבין ולהשיג כמו שבארנו בהלכות יסודי התורה".

(רמב"ם סוף הלכות תשובה)

"כל העוסק בתורה כדי לקבל שכר או כדי שלא תגיע עליו פורענות, הרי זה עוסק שלא לשמה. וכל העוסק בה לא ליראה ולא לקבל שכר, אלא מפני אהבת אדון כל הארץ שצוה בה, הרי זה עוסק בה לשמה. ואמרו חכמים לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. "לפיכך כשמלמד את הקטנים ואת הנשים וכלל עמי הארץ אין מלמדן אותן אלא לעבוד מיראה וכדי לקבל שכר, עד שתרבה דעתן ויתחכמו חכמה יתירה מגלים להם רז זה מעט מעט, ומרגילין אותן לענין זה בנחת עד שישגיגהו וידעוהו ויעבדוהו מאהבה.

הדף היומי בהלכה

כיצד ניתן ליטול בשבת גוללות להקלה על הצום?

שלא תהא ניכרת בפני עצמה, ולאכול את המאכל בשבת. וכן יש שהתירו לערב גוללות להקלה על הצום במאכל, ולאוכלו בשבת הסמוכה לצום. ויש שכתב שאין לסמוך על היתר זה אלא במקום של צער גדול. ויש שכתב שאין היתר זה אלא בתרופות שהדרך לערבן בתוך מאכל לפני אכילתן, אך לא בתרופות שהדרך לבולען בפני עצמן. [שו"ע רנב, ה, ומשנ"ב לז-לח; ביאורים ומוספים דרשו, 19; וראה שם, 20]

חכמינו ז"ל גזרו שלא יעשה אדם בשבת מעשה לצורך רפואה, מחשש שמא יכשל בעת הכנת הרפואה בשחיקת סממנין ויעבור על מלאכת 'טוחן'; ובכלל גזירה זו - איסור נטילת תרופות, ומשיחת משחה - כרוכה גם באיסור 'ממרח'. אולם, מצאנו בגמרא שהתירו חכמים אופן מסוים של נטילת תרופה באופן שלא ניכר כי מדובר בתרופה, כשהתרופה הוכנה בערב שבת; ועל פי זה, יש שהתירו לערב תרופה במאכל בערב שבת, ולרסקה היטב בתוך המאכל, עד

באיזה מקרה מותר לשתות מיץ ענבים שנוצר בשבת?

מדאורייתא – אסור בכל אופן לשתות את המיץ היוצא מהם. ופירות שרובם מיועדים לאכילה – אם הביאם לביתו על מנת לסוחטם, אסור לשתות את המיץ היוצא מהם, אך אם הביאם לביתו על מנת לאוכלם, מותר לשתות את המיץ היוצא מהם מאליו. וכל הפירות, אם ריסקם וכתשם בערב שבת – מותר לשתות את המיץ היוצא מהם מאליו. [שו"ע רנב, ה, משנ"ב מב-מג, וביה"ל ד"ה מותר, וז"ה בוסר]

סחיטת זיתים וענבים – שרובם מיועדים לסחיטה, לצורך ייצור שמן ויין – אסורה מדאורייתא, כתולדה של מלאכת 'דש'; ושאר הפירות, אלו שרובם מיועדים לאכילה, סחיטתם אסורה מדרבנן. וגזרו חכמינו ז"ל שלא לשתות מיץ שיצא מהפרי בשבת עצמה, אף אם הפרי נסחט מאליו ולא בידי אדם, מחשש שאם יהיה מותר בשתייה, יכשלו בסחיטתו 'בידים' על מנת לשתותו. וחילקו חז"ל בגזירתם בין הסוגים השונים של הפירות: פירות שסחיטתם אסורה

האם מותר להכניס מים למקפיא בסמוך לכניסת השבת?

המחבר, ויש אומרים שמתורת אף לדעת הרמ"א. אולם, אף לדעת האוסרים, מותר להניח מים במקפיא בסמוך לשבת, אף שיקפאו במהלך השבת, כיון שפעולת האדם בהכנת המים למצב של הקפאה נעשתה בערב שבת. ואם מים אלו הוצאו מההקפאה בשבת והפשירו – מותר להשתמש בהם לכל הזעות, כיון שבכניסת השבת היו במצב זהה, ואין מושג של 'נולד' רק לחלק מהשבת. [ביאורים ומוספים דרשו, 23, בהרחבת המקור]

לדעת רוב הראשונים, מותר להניח קרח כנגד האש או מקור חום אחר כדי להמיסו, אך אין לרסקו או להמיסו בידיים. ויש מן הראשונים שאסר זאת משום פעולת 'מוליד' (יצירת דבר חדש) האסורה בשבת; ויש אומרים שלדעתו אסור לשתות את המים שנוצרו מהמסת הקרח, משום איסור 'נולד'. המחבר פסק כדעת המתירים, והרמ"א הביא את דעת האוסר, ומוסיף כי נהגו להחמיר, ובמקום הצורך יש להתיר. והקפאת מים – יש אומרים שאסורה אף לדעת

ה'בומרנג' שבסיפור לשון הרע

זו עצמה. והרי ש'בעל לשון הרע' מוכיח לעין כל כי הוא עצמו ראוי לגנאי. ולכן אפוא, גם מי שאכן לוקה בחסרונות מסוימים, לפחות יזהר וישמר שלא לספר בגנותם של אחרים הלוקים בחסרונות אלו, כדי שלא לפרסם את גנות עצמו לעיני כולם.

[ע"פ ארחות צדיקים, שער לשון הרע]

מלבד האיסורים החמורים הרבים שכרוכים בסיפור לשון הרע, והעונשים החמורים מאד; ובמקביל – הקלקול האישי והחברתי שבפרסום גנותו של הזולת והעיסוק בה, ישנה סיבה נוספת להמנע מלשון הרע: העוסק דרך קבע בסיפור לשון הרע מבייש את עצמו, והסיפור על האהר – חוזר אליו כ'בומרנג'. חכמינו ז"ל אמרו: "כל הפוסל – פסול, ובמומו פוסל". ומפרש רש"י, שהעוסק תמיד בגנותם של אחרים, ולא בשבחם, אות היא כי הוא עצמו לוקה בגנות

"הרופאים הוותיקים יודעים" שמי שמציל את החולים זה הקדוש ברוך הוא"

הרב ד"ר מנחם חיים ברייר, סגן מנהל רפואי בבית החולים 'מעייני הישועה' אחראי על קדושת החיים אתיקה רפואית והלכה, מדבר על האמונה בה' מנקודת המבט של רופא שמעורב בהחלטות גורליות של קדושת החיים והצלת חיים של הרבה חולים במשך עשרות שנים עפ"י כללי "רפואה והלכה" שנפסקו ע"י גדולי הפוסקים בישראל, הן במעייני הישועה והן בבתי חולים אחרים לבקשת המשפחות.

יעקב לוסטיג

מי לחיים ומי למוות. הוא מציל חיי אדם ומסתחרר מתחושת חשיבות. זה בהחלט לא דבר פשוט להעניק לאנשים שנות חיים נוספות.

"אבל כשהשנים חולפות והרופא מתבגר, הוא רואה שלמרות הידע והניסיון הרב שצבר, קורה שחולים הולכים לו בין הידיים. לא תמיד אפשר להסביר את זה, ישנם חולים שמתים פתאום, למרות שכל הסימנים והנתונים הראו שהם אמורים להאריך ימים, ויש גם לא מעט מקרים הפוכים, של חולים שמאריכים ימים הרבה ובאיכות חיים טובה מעבר למשוער. הרופא מתחיל להפנים שהוא לא לבד בתמונה, שיש עוד גורמים שמכריעים מי יחיה ומי ימות, הוא מתחיל לפתח את ההבנה המתבקשת, שיש בורא ומנהיג לעולם" יש "רופא חינוס".

"לא זו בלבד, אלא שהרופאים בעלי הניסיון רוצים פעמים רבות לדעת מה היא עמדת תורת ישראל, כי היא נותנת להם שקט נפשי ובטחון אתי, כשהם נצמדים להלכה הם יודעים שהם קיבלו את ההחלטה הנכונה. רק באחרונה היה לי סיפור של רופא שאינו דתי, מבית החולים במרכז, הוא פנה אלי עם סיפור של ילד בן ארבע שהיה חולה במחלה קשה שמובילה אותו לסופו רחמנא ליצלן, והרופא האריך שנותרו לו רק כמה שעות בודדות לחיות.

"היתה התלבטות האם לחבר את הילד למכונת הנשמה ולהאריך את חיי הסבל שלו מעט לבקשת ההורים, או שעדיף לתת לו למות בלי התערבות וכך הוא יסבול פחות. זאת שאלה מאוד מאוד קשה, איך יכול אדם לקבל במו ידיו החלטה לגבי חיים של ילד? מאיפה אתה לוקח את הסמכות לקבוע אם הילד הזה ימות היום או מחר? מי שמך?

"אמרתי לאותו רופא שלפי הסימנים והנתונים שהוא מתאר לי, הילד הזה מוגדר לפי ההלכה כגוסס-שיחיה רק עד 72 שעות, ואנחנו כבר לא יכולים לעזור לו. עלינו להימנע מהתערבות חיצונית דרסטית. זאת לא החלטה שלי ולא של הרופא הבכיר, זאת ההלכה הפסוקה בלבד, ואנחנו יכולים לחיות עם זה במצפון שקט.

"הרופא ביקש ממני שאראה לו את פסק ההלכה שהייתי מעורב בו בנושא "הטיפול בחולה הסופני" מגדולי הרבנים פוסקי ההלכה. שאלתי אותו לשם מה אתה זקוק לפסק ההלכה? אני הרי יודע שהרופא מאמין לי. השיב לי הרופא שהוא יוצא בקרוב לארה"ב כדי להשתתף במפגש חשוב של המטואונקולוגים ילדים באוניברסיטת הארווארד, והוא רוצה להראות להם את הפסק הזה כדי להראות להם איך היצמדות לכללים אתיים דתיים הלכתיים יכולה לפטור רופא מבעיות מצפוניות קשות מאוד".

בית החולים הוא מקום שבו הפעילות אינה פוסקת לעולם. לילה ויום, חג ושבת, חורף וקיץ, בכל עת ובכל זמן עמלים הרופאים, האחיות ואנשי הצוות מסביב לשעון. הם נמצאים במאבק מתמיד מול מלאך המוות, מצילים מידי עווד ועוד אנשים.

לפעמים יכול הרופא להציל אדם בשתי דקות, על ידי פעולה מתאימה ברגע האמת הוא מציל אותו ובכך הסתיימה מלאכתו. במקרים רבים הצלת החיים אורכת זמן, שבועות של טיפולים ותרופות, שנים של מעקב וביקורות, עד שהחולה מחלים ממחלתו ואפשר להכריז עליו שהוא ניצל ממות.

דמיינו לעצמכם רופא שפועל במקרה חירום. הוא מתאמץ בכל כוחו להציל את החולה, הנשמה באמבו, מכות חשמל, הזרקת תרופות לוריד ועבודה אינטנסיבית בניסיון להציל את החולה הצעיר שעוד רגע חיו עוזבים אותו לנצח.

והנה המאמצים הרבים פעלו את פעולתם. הצפצוף הפראי של המוניטור התייצב, וחיייו של האדם ניצלו. מכת חשמל אחת פחות, והוא היה מת. שיקול הדעת של הרופא התברר כמדויק, ובזכותו ניצלו חיייו של אדם צעיר, אב לילדים קטנים וחמודים.

הרופא נשען לאחוריו ומרגיש תחושת סיפוק עצומה. טעם מתוק מתפשט בפיו. "הצלתי חיי אדם", זאת תחושה שאי אפשר להתרגל אליה אף פעם, היא תמיד גורמת לעונג נפשי עמוק.

פתאום שומע הרופא את רעייתו של הצעיר שלפני דקה כמעט מת, והיא זועקת בהקלה, "הוא חי. הוא חי. הוא ניצל, ברוך ה', יש אבא לילדים, השבח לבורא עולם".

יהיו רופאים שיעלבנו, שיאמרו "סליחה, אני עשיתי את כל העבודה ואת מודה לקדוש ברוך הוא!?!".

פנינו לד"ר מנחם ברייר, סגן מנהל רפואי בבית החולים 'מעייני הישועה', ומי שנחשב למומחה ואוטוריטה עולמי בכל הקשור לשילוב של הלכה ברפואה. הרב ברייר הקדיש את חייו לנושא זה, והוא עומד כבר עשרות שנים בקשר רציף עם גדולי הרופאים וגדולי הרבנים פוסקי ההלכה בארץ.

ד"ר ברייר מסביר שהתחושה הזאת של זחיחות הדעת, והעובדה שישנם רופאים שחושבים שהם במו ידיהם הצילו את החולה, כביכול בלי עזרתו של הקדוש ברוך הוא, מצויה דווקא אצל הרופאים הצעירים יותר.

"פעמים רבות אפשר למצוא רופא צעיר שחושב שהוא כל יכול הוא המחליט